Dosarul:nr. 2a-2365/24 Judecător: Speranța Clima
2-24012082-02-2a-12062024

D E C I Z I E

25 februarie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru şi Constantin Roșca

Grefier Victoria Talpă

examinând în ședință publică apelul declarat de Procuratura Generală a RM, Roșca Oleg și Ministerul Justiției al RM, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 martie 2024, emisă în cauza civilă la acțiunea lui Roșca Oleg împotriva Ministerului Justiției, intervenient Procuratura Generală a RM, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

c o n s t a t ă:

La 29 ianuarie 2024 Roșca Oleg a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 05 octombrie 2021 fiind recunoscut în lipsa temeiurilor de fapt şi de drept în calitate de bănuit în cauza penală nr. 2021920051, pornită de către Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale în baza art. 42 alin.2, art. 327 alin.3); art. 42 alin.2) şi art. 177 alin. 1/1); art. art. 42 alin. 3) şi art.311 alin.2 lit. b, c); art.art.42 alin. 3 şi art. 312 alin.2 lit. b), c); art.art. 42 alin. 2) şi art. 314 alin. 2 lit. a) Cod penal, a fost, totodată, reținut neîntemeiat şi plasat în Izolatorul de detenție provizorie a Direcției de Politie a mun. Chişinău a IGP al MAI.

La 06 octombrie 2021 a fost pus sub învinuire pe aceeași cauză penală, fiindu-i neîntemeiat încriminată săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin.2, art. 327 alin.3); art. 42 alin.5) şi art. 177 alin. 1/1); art. 42 alin. 3) şi art. 311 alin.2 lit. b, c); art.42 alin. 3 şi art. 312 alin.2 lit.b, c); art. 42 alin. 2) şi art. 314 alin. 2 lit. a) din Codul penal.

La 07 octombrie 2021 în baza demersului procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Dumitru Raileanu, prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana, în privința reclamantului a fost aplicată măsura

preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 zile. În aceeași zi a fost transferat în Penitenciarul -13 Chișinău pentru executarea măsurii preventive aplicate. Prin decizia Curţii de Apel Chișinău din 20 octombrie 2021, a fost respins recursul depus de către avocatul Dodica Ruslan, în interesul lui Roșca Oleg, şi menținută încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana din 07 octombrie 2021 privind aplicarea măsurii preventive - arestarea preventivă.

La 02 noiembrie 2021 în baza demersului procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Dumitru Raileanu, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana, arestul preventiv i-a fost prelungit pe un termen de 30 zile. Prin decizia Curţii de Apel Chișinău din 11 noiembrie 2021, a fost menținută încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana din 02 noiembrie 2021 privind prelungirea arestului preventiv, iar recursul depus de către apărătorul Dodica Ruslan a fost respins.

La 01 decembrie 2021 prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana, măsura preventivă arestul preventiv, a fost înlocuită cu măsura preventivă - arest la domiciliu pe un termen de 30 zile. Prin decizia Curţii de Apel Chișinău din 15 decembrie 2021, a fost menținută încheierea Judecătoriei Chișinău sed. Ciocana din 01 decembrie 2021 privind aplicarea arestului la domiciliu.

La 29 decembrie 2021 în baza demersului procurorului Marta Bîzgan, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana, arestul la domiciliu a fost prelungit pe un termen de 30 zile. Prin decizia Curţii de Apel Chișinău din 06 ianuarie 2022, a fost menținută încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana din 29 decembrie 2021privind prelungirea arestului la domiciliu, iar recursul depus de către apărătorul Dodica Ruslan a fost respins.

La 31 ianuarie 2022 în baza demersului procurorului Marta Bîzgan, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana, măsura preventivă arestul preventiv a fost înlocuită cu liberare provizorie sub control judiciar şi prelungită pe un termen de 60 zile.

La 01 aprilie 2022 prin ordonanța de aplicare a măsurii preventive, de către procurorul Marta Bîzgan, i-a fost aplicată măsura preventivă - obligarea de a nu părăsi ţara, pe un termen de 60 zile.

Nefiind de acord cu învinuirea înaintată şi cu măsurile preventive aplicate, și-a exprimat dezacordul, prin contestarea măsurilor aplicate. A declarat necontenit că învinuirile aduse lui nu sunt întemeiate și că este nevinovat.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Dumitru Raileanu, din 21 octombrie 2021, i-a fost respinsă cererea de efectuare a unor acțiuni de urmărire penală care ar confirma nevinovăția reclamantului.

Prin scrisoarea procurorului-şef interimar al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Sergiu Russu, nr. 624/21-12338 din 27 octombrie 2021, a fost respinsă plângerea lui Roșca Oleg împotriva acțiunilor procurorului pe caz.

Prin ordonanța din 06 septembrie 2022 a Procurorului-şef interimar al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Sergiu Russu, a fost respinsă cererea apărătorului Dodica Ruslan privind scoaterea reclamantului de sub urmărire penală.

Prin ordonanța procurorului delegat în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Maria Bîzgan din 31 ianuarie 2023, a fost scos de sub urmărire penală din motiv că fapta nu a fost săvârșită de către Roșca Oleg.

Astfel, în rezultatul acțiunilor ilicite ale Procuraturii, Roşca Oleg a fost tras ilegal la răspundere penală şi pe parcursul a 1 an 3 luni şi 25 zile s-a aflat neîntemeiat sub urmărire penală. De asemenea, în lipsa unei bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunilor imputate lui, s-a aflat sub arest preventiv 2 luni, 2 luni a fost în arest la domiciliu, 2 luni s-a aflat sub control judiciar şi încă 2 luni s-a aflat sub obligațiunea de a nu ieși din ţară.

Aflându-se în arest preventiv, a fost deținut timp de 2 luni de unul singur în celulă, atât în Izolatorul de detenție a Departamentului de Poliție a mun. Chișinău, cât şi în Penitenciarul nr. 13 Chişinău, fiind izolat de orice comunicare, fapt care î-l deprima şi îi crea retrăiri psihice puternice suplimentare. Ca rezultat, situația creată, de învinuire neîntemeiată, de reținere, de arest, de izolare, i-a cauzat stres puternic, ceea ce a dus la înrăutățirea stării de sănătate, au apărut dureri abdominale puternice, i s-a acutizat gastrita, pancreatita cronică etc.

Nu s-a îmbunătățit situația lui nici după schimbarea măsurii preventive arestul preventiv în arestul la domiciliu, reclamantul continua a fi umilit. Nefiind vinovat, era obligat să se afle în apartament şi pentru a respira cu aer curat, ieșea, timp de 2 luni, doar la balcon, fiind un spațiu mic folosit de familie pentru uscarea hainelor. Ca rezultat, i-a scăzut imunitatea şi a răcit sever. Era obligat în fiecare zi să confirme Biroului de probațiune că se află la domiciliu şi să solicite acordul Biroului de probațiune la orice necesitate de a ieşi din casă, indiferent că era citat în instanța de judecată sau avea nevoie să viziteze medicul de familie.

Timp de 4 luni a fost lipsit de dreptul la muncă şi de a primi salariu. Ca rezultat al lipsei forțate de la serviciu, i-a fost cauzată daună materială în sumă totală de 53591,14 lei, ceea ce constituie salariul în sumă de 42264,30 lei pentru lunile octombrie 2021- ianuarie 2022, cu aplicarea coeficientului de inflație mediu anual pentru anii 2022, 2023 de 13,4 %, adică 5663,42 lei per an. În același timp, fiind angajat în câmpul muncii, dar lipsit forțat de la serviciu, timp de 4 luni nu a beneficiat de asigurare medicală pe perioada dată, fapt care i-au fost create impedimente de a beneficia de asistență medicală corespunzătoare şi de a primi indemnizația pentru incapacitatea temporară de muncă.

Totodată, i-a fost încălcat dreptul la libera circulație mai mult de 8 luni. Nu a avut posibilitatea de a-și vizita părinții, bunei, a fost lipsit de posibilitate de a petrece liber timpul cu familia, de a se plimba la aer curat, a fost lipsit de posibilitatea de a merge cu familia în vacanță.

Informația despre reținere şi învinuirea lui a fost transmisă la serviciu, fiindu-i astfel ponegrită onoarea, demnitatea şi reputație profesională. De asemenea, nu a beneficiat de premii bănești care au fost acordate tuturor colaboratorilor de poliție în legătură cu sărbătorile naționale şi cele profesionale. Menționează că activează în organele afacerilor interne din anul 2005 şi serviciul l-a îndeplinit cu tot onorul, respectând întocmai legislația în vigoare, având o reputație ireproșabilă, se bucura de respectul colegilor atât din ţară, cât şi de peste hotarele Republicii Moldova, cu care sunt în colaborare de serviciu. Or reținerea reclamantului, arestul, punerea sub învinuire au creat dubii cu referire la onestitatea lui şi au dus la știrbirea reputației acestuia.

A adresat nenumărate cereri de efectuare a măsurilor de urmărire penală suplimentare, ce-i confirmau nevinovăția. A atenționat judecătorul de instrucție, instanța de apel despre

netemeinicia demersurilor de aplicare a măsurii preventive faţă de reclamant şi lipsa unei bănuieli rezonabile. Cu regret, cererile lui şi ale apărătorului au fost ignorate.

Acțiunile ilegale săvârșite în privința lui Roșca Oleg şi anume reținerea neîntemeiată, acuzarea în baza de presupuneri în săvârșirea mai multor infracțiuni, una fiind gravă, aplicarea măsurii preventive în lipsa probelor, precum şi atitudinea negativă a procurorului faţă de reclamant, exprimată prin respingerea intenționată din start a tutor cererilor depuse pe cauza dată de reclamant şi de avocatul său, precum şi prin ignorarea prevederilor legale în vigoare, îl aduceau la stare de neliniște, de retrăire permanentă, de disperare, de pierderea credinței lui de in justiție, în dreptate.

Tragerea ilegală la răspundere penală i-a cauzat suferințe psihice puternice atât lui, cât şi rudelor apropiate. În primul rând au suferit copiii, soția, care au fost prezenți atât la acțiunile de percheziție a domiciliului, cât şi la reținerea lui efectuată cu colaboratorii SIS, mascați. Două luni de zile nu a avut posibilitatea să comunice cu familia şi să-i liniștească. Copiii nu înțelegeau de ce nu vine acasă, de ce nu poate să iasă cu ei la plimbare, la distracție, de ce nu pot merge în vacanță, în vizită la bunei, la prieteni, ca rezultat sufereau şi ei pentru limitările stabilite reclamantului. Au suferit mult şi părinții şi buneii, care știau cât de mult este devotat serviciului şi cât a lucrat pentru o reputație ireproșabilă în serviciu.

Punând o pată neagră în biografia lui, procuratura şi instanțele de judecată prin măsurile preventive aplicate lui la demersul procurorului, prin încălcarea principiul nevinovăției, încălcarea principiului de inviolabilitate a domiciliului şi a vieții private, încălcarea dreptului la libera circulație, încălcarea dreptului la muncă şi dreptul de a primi salariu etc., i-au cauzat un prejudiciu moral considerabil lui şi rudelor sale apropiate, exprimat în suferințele psihice pe care le-a avut, le are şi le va avea în viitor, deoarece permanent este nevoit împreună cu rudele sale să se îndreptățească în față colegilor de serviciu, în față altor persoane cunoscute care au aflat despre tragerea reclamantului la răspundere penală, despre reținerea și arestul preventiv, or informația vis-a-vis de Roșca Oleg a fost mediatizată pe larg. Informația privind tragerea lui la răspundere penală se păstrează în baza de date a Ministerului Afacerilor Interne şi la orice avansare în funcție, transfer în muncă, angajare etc., reclamantul va fi supus verificărilor suplimentare.

Ținând cont de hotărârile Curţii Europene pentru Drepturile Omului cu referire la cererile de compensare a prejudiciului moral pentru privarea ilegală de libertate a persoanei, cu încălcarea art.5 CEDO (cazul O.P. versus Republica Moldova nr. 33418/17; cazul Maşaev versus Republica Moldova nr. 14043/18; cazul Salinschi versus Republica Moldova nr. 37760/18), prevederile legale a Republicii Moldova cu referire la compensarea prejudiciului cauzat prin deţinerea în penitenciare în condiţii degradante contrar art. 3 CEDO, precum şi hotărârile cu referire la compensarea prejudiciului moral cauzat în urma tragerii ilegale a persoanei la răspundere penală, prejudiciul moral cauzat lui Roșca Oleg ca rezultat al acţiunilor ilegale descrise mai sus, consideră reclamantul că poate fi compensat doar parţial de către stat, prin încasarea în beneficiul reclamantului a sumei băneşti în mărime de 800.000 lei.

La fel, fiind tras ilegal la răspundere penală, a fost nevoit să apeleze la asistenţa juridică a avocatului şi să suporte cheltuieli legate de plata onorariului în sumă de 10.000 lei pentru asistenţa acordată în cadrul urmăririi penale, precum şi a suportat cheltuieli de asistenţă juridică în sumă de 10.000 lei în legătură cu intentarea prezentei acţiuni de reparare a

prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, sume care la fel urmează a fi compensate din bugetul de stat.

Cere reclamantul încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiţiei, a sumei de 53 591, 14 lei cu titlu de prejudiciu material, suma ce constituie salariul pentru lipsă forţată de la locul de muncă pentru perioada octombrie 2021 - ianuarie 2022, cu aplicarea coeficientului de inflaţie pentru anii 2022,2023; încasarea sumei de 10.000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistenţa juridică suportate în legătură cu cauza penală nr. 2021920051, în care Roșca Oleg a fost tras ilegal la răspundere penală; încasarea sumei de 800.000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale procuraturii şi instanţelor judecătorești ca urmare a tragerii ilegale la răspundere penală în cauza penală nr. 2021920051; încasarea din bugetul statului prin intermediul Ministerului Justiţiei în beneficiul reclamantului Roşea Oleg a sumei de 10.000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistenţă juridică suportate în legătură cu examinarea prezentei cauze civile.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 martie 2024, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg (născut la 27 decembrie 1981, IDNP 0991501488609) cu titlu de prejudiciu rezultat pentru absența forțată de la serviciu pentru perioada octombrie 2021-ianuarie 2022, în sumă de 53591,14 (cincizeci și trei mii cinci sute nouăzeci și unu) lei, cu aplicarea coeficientului de inflație pentru anii 2022,2023. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg (născut la 27 decembrie 1981, IDNP 0991501488609) cu titlu de prejudiciu material rezultat din cheltuielile suportate pentru asistență juridică la examinarea cauzei penale în sumă de 10000 (zece mii) lei.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg (născut la 27 decembrie 1981, IDNP 0991501488609) suma de 60 000 (șaizeci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în rest capătul de cerere privind repararea prejudiciului moral se respinge. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg (născut la 27 decembrie 1981, IDNP 0991501488609) cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistență juridică în sumă de 10 000 (zece mii) lei.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 25 martie 2024, Ministerul Justiției al RM a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii, cu pronunțarea unei noi soluții de respingere integrală a acțiunii.

La 08 aprilie 2024 , Roșca Oleg a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, modificarea, în partea încasării prejudiciului moral cu dispunerea încasării în beneficiul lui Roșca Oleg din bugetul de stat prin intermediul Ministerului justiției cu titlu de prejudiciul moral a sumei de 800 000 (opt sute) lei.

La data de 17 aprilie 2024, Procuratura Generală a RM a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, modificarea hotărârii, cu diminuarea cuantumului determinat cu titlu de prejudiciu moral și material, cu încadrarea acestuia în limitele rezonabile.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2024, s-au acceptat spre examinare cererile de apel declarate de Roșca Oleg , Ministerul Justiției și Procuratura Generală a RM.

În motivarea apelului, apelantul/reclamantul Roșca Oleg a invocat că, nu este de acord cu cuantumul prejudiciului moral stabilit de către instanța de fond, reiterând argumentele invocate în acțiune, solicitând admiterea integrală a pretențiilor formulate.

În motivarea apelului declarat, apelantul/pârâtul Ministerul Justiției a invocat că dreptul reclamantului Roșca Oleg la compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu Legea nr. 1545, deoarece a fost ilegal învinuită și atras la răspundere penală este nefondată și eronată, în condițiile în care nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului, menționând că este important să se constate ilegalitatea actului procedurale emis de către organul de drept. Or, la materialele cauzei, nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau a organului ierarhic superior, prin care să fie stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală. Astfel instanța de judecată eronat a dispus încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei, în condițiile în care nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr. 1545/1998.

Astfel, consideră că instanța de fond, la adoptarea soluției, nu a demonstrat în mod logic deplina concordanță dintre soluția din cauza respectivă si realitate. a interpretat eronat normele de drept material ce ţin de încasarea prejudiciului moral.

Or, suma hotărâtă a fi încasată de la Bugetul de Stat, de judecătorul fondului, total de 133 591,14 lei, raportat speţei lui Roşca Oleg nu a fost probată de probe pertinente, concludente şi verosimile.

În motivarea apelului declarat, Procuratura Generală a invocat că cu hotărârea instanței de fond în partea cuantumului prejudiciului moral și material nu este de acord, dat fiind faptului că din materialele cauzei penale rezulta cu certitudine bănuiala rezonabilă, că a fost comisă o infracțiune, iar conform probelor acumulate procurorul a considerat la moment, că această infracțiune a fost comisă de către Roşea Oleg, însă ulterior a fost emisă ordonanţa de scoatere a reclamantului de sub urmărirea penală. Aceasta, însă nu denotă faptul, că procurorul a admis careva acţiuni ilicite, cu încălcarea normelor de drept procesual sau material, respectiv nu au existat careva intenţii de a cauza reclamantului prejudiciu moral.

Totodată, potrivit prevederilor art.11 din Legea nr.l545-XIII din 25.02.98 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârşire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată; c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată; e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice; g) măsura în care compensaţia bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie. în toate cazurile, instanţa de judecată urma să se bazeze pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral, luând în considerare şi materialul probator invocat de reclamant în sarcina care le revine, conform prevederilor art. 118 CPC

În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului Roșca Oleg, avocatul Dodica Victoria, a susținut apelul declarat și a solicitat admiterea acestuia, în modul formulat.

În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului Ministerul Justiției, Constantin Cachița, a solicitat admiterea apelului declarat cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărârii prin care acțiunea reclamantului să fie respinsă integral cu respingerea apelului declarat de Roșca Oleg ca neîntemeiat.

Reprezentantul apelantului Procuratura Generală, nu s-a prezentat, fiind citat legal din care considerente, în temeiul art.art.100 alin.(3), 102 alin.(4/1) şi 379 alin.(2) CPC, Colegiul a dispus examinarea pricinii în absența acestuia.

Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererile de apel şi în raport cu materialele dosarului, Colegiul civil consideră cererile de apel depuse de Ministerul Justiției și Procuratura Generală ca neîntemeiate și care urmează a fi respinse, iar apelul declarat de Roșca Oleg ca fiind întemeiat şi care urmează a fi admis cu modificarea hotărârii instanței de fond, din următoarele motive.

În conformitate cu art.385 lit.b) CPC, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să modifice hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art.25 alin.(1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct şi nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților şi intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile şi explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio şi să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate şi al probelor cercetate şi verificate în şedinţă de judecată.

În conformitate cu art.117 alin.(1) şi (2) CPC, probe în pricini civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretenţiile şi obiecţiile părţilor, precum şi altor circumstanţe importante pentru justa soluţionare a pricinii. În calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părţilor şi ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Conform prevederilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art.118 alin.(3) CPC, circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Dispoziţiile art.130 alin.(1) CPC statuează că, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit dispoziţiilor art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia

hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres obligă instanţa de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul Civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În conformitate cu prevederile art.1 CPC, legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.

Potrivit dispozițiilor art.12 alin.(1) CPC, instanţa judecătorească soluţionează cauzele civile în temeiul Constituţiei Republicii Moldova, al tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor şi deciziilor Curţii Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curţii Constituţionale, al legilor organice şi ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanţelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorităţi administrative centrale şi ale autorităţilor administraţiei publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanţa aplică uzanţele dacă acestea nu contravin ordinii publice şi bunelor moravuri.

În corespundere cu prevederile art.5 alin.(1) Cod de procedură civilă orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

În conformitate cu art.20 alin.(1) și (2) din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.

Conform art. 53 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

La judecarea cauzei în ordine de apel, Colegiul a stabilit că la 10 septembrie 2021 de către Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS) a fost începută urmărirea pe aspectul săvârșirii infracțiunilor prevăzute de art. 327 alin.3); art. 328 al. (3) lit. c), art. 177 alin. 1/1), art.311 alin.2 lit. a), b), c); art. 312 alin.2 lit. a), b), c); art. 314 alin. 2 lit. a) Cod penal, acțiuni săvârșite față de Petic Gheorghe.

La 05 octombrie 2021 Roșca Oleg, angajat a Direcției nr. 5 a INI al IGP al MAI, a fost recunoscut în calitate de bănuit, iar la 06 octombrie 2021 i-a fost înaintată și învinuirea, fiind acuzat în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art. 42 alin.2, art. 327 alin.3); art. 42 alin.5) şi art. 177 alin. 1/1); art. art. 42 alin. 3) şi art.311 alin.2 lit. b, c); art.42 alin. 3 şi art. 312 alin.2 lit. b), c); art. 42 alin. 3) şi art. 314 alin. 2 lit. a) din Cod penal, precum că împreună cu alți angajați a Direcției nr. 5, prin înțelegere prealabilă, și în colaborare cu o altă organizație criminală funcțională în acea perioadă, membrii căreia aveau legături strânse cu funcționari ai organelor de ocrotire a normelor de drept conduse de Vladimir Plahotniuc, au pus în aplicare o schemă infracțională de abuz de serviciu. Astfel, pe parcursul lunilor septembrie-octombrie 2018, au racolat-o pe Gherman Viorica, pe care au determinat-o prin promisiuni și oferirea unor bunuri materiale la realizarea înscenării violului său de către Petic Gheorghe, care exercita în acea perioadă funcția de președinte al Organizației teritoriale Ungheni a Partidului politic ”Demnitate și Adevăr”. Gherman Viorica primind, inclusiv de la Roșca Oleg, indicații cu privire la sesizarea organelor de drept și declararea ”falsă” a violului său de către Petic Gheorghe, rupându-și singură hainele și cauzându-și echimoze pe brațe, pentru a crea aparența unor acțiuni violente din partea lui Petic Gheorghe, prin intermediul Serviciului 112 a declarat fals că a fost lovită și violată de Petic Gheorghe. Drept urmare, în baza plângerii ”victimei”, ultimul a fost reținut, fiind bănuit de viol, după care in privința lui Petic Gheorghe a fost aplicat arestul preventiv pe o perioadă de mai multe luni.

Drept urmare, i s-a imputat lui Roșca Oleg precum că acesta a săvârșit infracțiunea privind abuzul de serviciu, adică folosirea intenționată de către o persoană cu funcție publică a situației de serviciu, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor ocrotite de lege ale persoanei fizice, săvârșit din interes material, în scopul realizării altor interese personale și în interesul unor terțe persoane, precum și în interesul unei organizații criminale (art. 42 alin.2, art. 327 alin.3 Cod penal); încălcarea inviolabilității vieții personale, adică complicitate la culegerea ilegală a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală, ce constituie secret personal și familial al altei persoane, fără consimțământul ei, cu utilizarea mijloacelor tehnice speciale destinate pentru obținerea ascunsă a informației (art. 42 alin.5) și art. 177 alin. 1/1 Cod penal); plângerea falsă, adică organizarea plângerii cu bună știință falsă despre săvârșirea unei infracțiuni, făcută unui organ sau unei persoane cu funcție de răspundere, care sunt în drept de a porni urmărirea penală, acțiuni săvârșite din interes material, însoțite de crearea artificială a probelor acuzatoare (art. 42 alin. 3) şi art.311 alin.2 lit. b, c) Cod penal); declarația mincinoasă, adică organizarea prezentării cu bună știință, a declarației mincinoase de către partea vătămată, dacă această acțiune a fost săvârșită în cadrul procesului penal, acțiuni săvârșite din interes material, însoțite de crearea artificială a probelor acuzatoare (art.42 alin. 3 şi art. 312 alin.2 lit. b), c) Cod penal); determinarea la depunerea de declarații mincinoase, adică organizarea determinării prin oferire și dare de bunuri, servicii și alte avantaje patrimoniale și nepatrimoniale a părții vătămate, la depunerea de declarații mincinoase, în cadrul procesului penal, săvârșite de o organizație criminală (art. 42 alin. 3) și art. 314 alin. 2 lit. a) Cod penal).

La data de 07 octombrie 2021, în baza demersului procurorului PCCOCS, Dumitru Raileanu, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sed. Ciocana, în privința lui Roșca Oleg a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 zile, fiind eliberat și mandat de arest (f.d.51-63,64).

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 20 octombrie 2021, a fost respins recursul avocatului Dodica Ruslan, în interesele învinuitului Roșca Oleg, şi menținută încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana din 07 octombrie 2021 privind aplicarea măsurii preventive - arestarea preventivă (f.d.65-72).

La 02 noiembrie 2021, în baza demersului procurorului PCCOCS, Dumitru Raileanu, prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana, arestul preventiv lui Roșca Oleg i-a fost prelungit pe un termen de 30 zile (f.d. 73-76). Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 11 noiembrie 2021, a fost respins recursul avocatului Dodica Ruslan și menținută încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana din 02 noiembrie 2021 (f.d. 78-85).

Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana din 01 decembrie 2021, măsura preventivă - arestul preventiv în privința învinuitului Roșca Oleg a fost înlocuită prin măsura preventivă - arest la domiciliu, pe un termen de 30 zile (f.d. 86-91). Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 15 decembrie 2021, a fost respins recursul declarat de procuror și menținuta încheierea primei instanțe privind aplicarea arestului la domiciliu (f.d. 94-101).

La 29 decembrie 2021, în baza demersului procurorului Marta Bîzgan, prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana, arestul la domiciliu al învinuitului Roșca Oleg a fost prelungit pe un termen de 30 zile (f.d.102-109). Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 06 ianuarie 2022, recursul avocatului, în interesele învinuitului Roșca Oleg, a fost respins și menținută încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana din 29 decembrie 2021 (f.d. 111-118).

La 31 ianuarie 2022, în baza demersului procurorului Marta Bîzgan, prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana, măsura preventivă arestul preventiv în privința învinuitului a fost înlocuită cu liberarea provizorie sub control judiciar pe un termen de 60 zile (f.d. 119-122).

Prin Ordonanţa procurorului Marta Bîzgan de aplicare a măsurii preventive din 01 aprilie 2022, i-a fost aplicată lui Roșca Oleg măsura preventivă - obligarea de a nu părăsi ţara, pe un termen de 60 zile (f.d. 124-135).

Prin Ordonanţa procurorului PCCOCS, Dumitru Raileanu, din 21 octombrie 2021, a fost respinsă cererea lui Roșca Oleg de efectuare a unor acțiuni de urmărire penală și anume de efectuare a acțiunilor de confruntare cu Gherman Viorica (f.d. 138-139).

Potrivit scrisorii procurorului-şef interimar al PCCOCS, Sergiu Russu, nr. 624/21-12338 din 27 octombrie 2021, a fost respinsă plângerea lui Roșca Oleg împotriva acțiunilor procurorului pe caz (f.d.140). Și prin ordonanţa procurorului-şef interimar al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Sergiu Russu, din 06 septembrie 2022, a fost respinsă cererea apărătorului Dodica Ruslan privind scoaterea reclamantului de sub urmărire penală (f.d. 141-143).

Prin ordonanța procurorului delegat în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Marta Bîzgan, din 31 ianuarie 2023, a fost scos Roșca Oleg de sub urmărire penală, din motiv că fapta nu a fost săvârșită de către acesta (f.d. 17-32).

Colegiul civil reține că prin acțiunea înaintată, reclamantul Roșca Oleg pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, în temeiul Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998.

Fiind învestită cu examinarea pricinii în fond, prima instanță a admis parțial acțiunea, dispunând acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg cu titlu de prejudiciu rezultat pentru

absența forțată de la serviciu pentru perioada octombrie 2021-ianuarie 2022, în sumă de 53591,14 (cincizeci și trei mii cinci sute nouăzeci și unu) lei, cu aplicarea coeficientului de inflație pentru anii 2022,2023.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg cu titlu de prejudiciu material rezultat din cheltuielile suportate pentru asistență juridică la examinarea cauzei penale în sumă de 10000 (zece mii) lei.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg suma de 60 000 (șaizeci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în rest capătul de cerere privind repararea prejudiciului moral se respinge.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Roșca Oleg cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistență juridică în sumă de 10 000 (zece mii) lei.

Colegiul civil notează că prevederi relevante speței se conțin în Legea nr. 1545- XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, care stabilește expres atât momentul nașterii dreptului la repararea prejudiciului, cât şi condițiile în temeiul cărora survine răspunderea statului.

Din start, este necesar de precizat faptul că, instanța de apel nu pune la îndoială obligația legală a procurorului, organului de urmărire penală, în limitele competenței lor, de a porni urmărirea penală în cazul în care există o bănuială rezonabilă despre aceia că a fost săvârșită o infracțiune sau în cazul în care au fost sesizați despre săvârșirea unei infracțiuni și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale şi a persoanei vinovate, or, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiuni și identificarea făptuitorului.

Totuși, Colegiul civil consideră imperios să sublinieze faptul că, potrivit art.art. 1, 7, 8, 252, 254 Codul de procedură penală, pornirea urmăririi penale și incriminarea persoanelor în comiterea unor fapte prevăzute de Codul penal urmează a fi bazată pe un echilibru just, real și efectiv între bănuială rezonabilă, bazată pe fapte și probe verosimile privind comiterea infracțiunii și îndoială rezonabilă, prin care organul de urmărire penală este ținut de lege să privească cumulul de probele administrate, ambele bănuieli fiind raportate la obligația organului de urmărire penală și a procurorilor să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanțelor cauzei și pentru stabilirea adevărului.

Instanța de apel notează, ca fiind deosebit de important faptul că, concluziile ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor despre vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiuni nu pot fi întemeiate pe presupuneri și că toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile codului de procedură penală, se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului. La fel, una din sarcinile fundamentale a ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor, constă în obligația de a întreprinde toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului, care prezumă excluderea caracterului inchizițiunile al anchetei penale.

Astfel, art. 1 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, stipulează că prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în

procesele penale şi contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanțele judecătorești.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea citată, prin acțiuni ilicite se înțelege, acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni).

Totodată, art. 3 și art. 6 din Lege stabilește temeiurile de repare a prejudiciului și momentul apariției dreptului la repararea prejudiciului. În corespundere cu prevederile art. 284 alin. (1) şi (2) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Conform art. 275 alin.(3) CPP, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, şi va fi încetată în cazurile în care fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Iar, potrivit art.284 alin.(1) CPP**,** Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Alin.(2) Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală are loc cînd aceasta este bănuit sau învinuit şi se constată că: 1) fapta nu a fost săvârșită de bănuit sau învinuit; 2) există vreuna din circumstanțele prevăzute la art. 275 pct. 1)–3), inclusiv dacă fapta constituie o contravenție; 3) există cel puţin una din cauzele prevăzute la art. 35 din Codul penal.

În conformitate cu art. 285 alin. (1) CPP, încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspunderea penală şi de finisare a acțiunilor procedurale.

În conformitate cu art. 286 CPP, clasarea procesului penal este actul de finalizare a oricăror acțiuni procesuale într-o cauză penală sau pe marginea unei sesizări cu privire la infracțiune. Clasarea procesului penal se dispune printr-o ordonanță motivată a procurorului, din oficiu sau la propunerea organului abilitat, fie concomitent cu încetarea urmăririi penale sau scoaterea integrală de sub urmărirea penală, fie când în cauza penală nu este bănuit sau învinuit şi există una din circumstanțele prevăzute la art.275 pct.1)–3).

Conform art. 23 alin.(3) Cod procedură penală, persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum şi să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.

În conformitate cu art. 66 alin. (3) Cod de procedură civilă, în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare.

În conformitate cu art. 524 Codul de procedură penală, persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală şi ale instanțelor judecătorești.

În acest sens, corespunzător art3 alin. (1) din Legea nr.1545- XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității. Potrivit art. 6 din aceeași Lege, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

În conformitate cu art.10 al Legii nominalizate, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

În contextul situației de fapt constatată, instanța de apel reține că lipsa probelor directe ce ar indica comiterea de către Roșca Oleg a celor imputate lui, precum și neprobarea implicării directe a reclamantului în cele incriminate lui, a dus implicit la emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a învinuitului și, respectiv, a avut drept consecință încălcarea și limitarea drepturilor și libertăților garantate reclamantului.

Respectiv, se constată cert temeinicia motivelor ce-i acordă reclamantului posibilitatea de a și valorifica dreptul său la acțiune în temeiul prevăzut de Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998.

În acest sens, instanța de judecată menționează că art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Astfel, Colegiul civil apreciază drept lipsite de temei argumentele Ministerului Justiției cu privire la faptul că, în speță, nu sunt întrunite condițiile de aplicabilitate a răspunderii statului prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Colegiul civil menționează că în sensul dispozițiilor enunțate, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare şi de anchetă sunt necesare condiții speciale şi anume: că fapta ilicită, în calitate de condiție generală a răspunderii delictuale, va avea particularități în materia respectivă, prin urmare nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă şi judecată atrage răspunderea statului. O altă condiție necesară pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare este actul de reabilitare, care şi atestă admiterea erorii judiciare şi prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

Respectiv, în opinia instanței de apel, sunt absolut nejustificate argumentele Ministerului Justiției despre faptul că, la materialele cauzei lipsesc dovezi emise de judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată prin care acțiunile organelor de urmărire penală și ale procuraturii ar fi fost declarate ilegale, or, la materialele cauzei este anexată ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a reclamantului Roșca Oleg, care este absolut necesară pentru a întrerupe orice dispută cu privire la vinovăția acestuia.

Colegiul civil accentuează că, urmând argumentele apelantului Ministerului Justiției, atunci organul de urmărire penală, contrar prevederilor art.21 din Constituție, în lipsa probelor veridice și plauzibile, dincolo de orice îndoială rezonabilă, poate trage la răspundere penală orice persoană, iar Legea nr.1545–XIII din 25.02.1998 devine iluzorie și inaplicabilă.

Instanța de apel menționează că, o asemenea abordare este construită pe o înțelegere arbitrară a textului și spiritului prevederilor Legii nr.1545–XIII din 25.02.1998, care face o distincție clară a acțiunilor ilicite a organului de urmărire penală bazate pe erori sau rezultate din intenție criminală, prevăzută în normele speciale ale Codului penal.

În acest sens, Colegiul civil punctează faptul că, Legea nr.1545–XIII din 25.02.1998 nu instituie o condiție specială privind existența unui act judiciar separat, prin care să fie declarate ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii au ale instanței de judecată or, însăși ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a lui Roșca Oleg este unica dovadă legală și suficientă, care denotă tragerea ilegală a persoanei la răspundere penală.

Așadar, este cert faptul că, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală constituie temei de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat reclamantei, și asupra lui, fără rezerve, au incidență prevederile Legii nr.1545-XIII din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești.

În aceeași ordine de idei, Colegiul civil relevă că potrivit art**.** 1998 Cod civil**,** (1) Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Potrivit art. 2007 alin.**(**1) Cod civil**, p**rejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri:

a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea;

b) aplicare ilegală, în calitate de sancțiune contravențională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunității;

c) acțiuni sau inacțiuni care au dus, după caz,

- la constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia;

– pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.

În temeiul dispozițiilor legale citate, se instituie obligația generală a statului de a repara persoanelor fizice prejudiciul material şi moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art. 13 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit. a), c)-g) şi în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local-din contul acestui buget.

Referitor la solicitarea reclamantului privind încasarea prejudiciului în mărime de 53591,14 lei, cauzat ca rezultat al absenței forțate de la lucru și neachitarea salariului pentru perioada octombrie 2021 – ianuarie 2022, în legătură cu învinuirea înaintată, la acest capitol instanța de apel reține următoarele.

Potrivit certificatului eliberat de Inspectoratul General al Poliției (f.d. 146), începând cu octombrie 2021 și până în ianuarie 2022 inclusiv, reclamantului nu i-a fost calculat și, respectiv, achitat salariul de funcție, reieșind din suma de 10.837 lei lunar. Or, înmulțind salariul lunar de 10.837 lei și cele 4 luni necalculate și neachitate (octombrie 2021 - ianuarie 2022), minus suma de 1083,70 lei achitată reclamantului în octombrie 2021, inclusiv indexarea salariului, reieșind din coeficientul de inflație mediu anual (care pentru anii 2022,2023 a constituit 13,4% (f.d.150)), produsul final constituie suma de 53591,14 lei, ce și urmează a fi dispusă integral spre încasare cu titlu de prejudiciu rezultat pentru absența forțată de la serviciu a lui Roșca Oleg.

Or, conform art.7 lit.a) din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie salariul şi alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite.

Potrivit art. 8 alin. (1) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului, prevăzute la art.7 lit. a), se calculează pornindu-se de la câștigul mediu lunar al persoanei fizice la momentul cauzării prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflație.

În corespundere cu art. 8 alin. (3) lit. a) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, pentru cuantificarea prejudiciului reparabil, câștigul mediu lunar se calculează după cum urmează: a) persoanelor angajate prin contract de muncă - prin aplicarea modului de calculare a salariului mediu în conformitate cu legislația.

Corespunzător, în conformitate cu normele de drept enunțate, Colegiul consideră că anume normele sus –citate urmează a fi aplicate în partea încasării prejudiciului material, or art. 13 alin (1) din legea menționată, prevede că repararea prejudiciului specificat la art. 7 lit. a) c)-g) şi în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar organul care reprezintă statul în instanța de jucată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

În consecință este întemeiată cerința lui Roșca Oleg ce ține de încasarea salariului neachitat pentru absența forțată de la muncă, inclusiv indexată, și necesitatea admiterii acesteia, cu încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul reclamantului a sumei de 53.591,14 lei.

Prin urmare, Colegiul civil constată că la pronunțarea hotărârii, instanța de fond, deși a constatat corect circumstanțele cauzei, eronat a apreciat cuantumul prejudiciului moral în mărime de 60 000 lei, sumă pe care instanța de apel o consideră inechitabilă în raport cu suferințele psihice suportate de către reclamant în legătură cu procesul penal în care a fost vizată.

Astfel, cu referire la pretenția privind prejudiciul moral, este de menționat că, potrivit art. 11 alin. (1) şi (3) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiuni de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă, caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, natura dreptului personal lezat şi

locul lui în sistemul de valori al persoanei, suferințele fizice, caracterul şi gradul suferințelor psihice, măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice şi psihice cauzate, durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.

Astfel, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în aşa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimă.

Din studiul înscrisurilor anexate la dosar, rezultă incontestabil faptul că reclamantului Roșca Oleg i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că în privința sa a fost intentată o cauză penală în baza art. 42 alin.2, art. 327 alin.3); art. 42 alin.5) şi art. 177 alin. 1/1); art. art. 42 alin. 3) şi art.311 alin.2 lit. b, c); art.42 alin. 3 şi art. 312 alin.2 lit. b), c); art. 42 alin. 3) şi art. 314 alin. 2 lit. a) din Cod penal, în privința reclamantului fiind efectuate acțiuni de urmărire penală. De asemenea, în cadrul urmăririi penale, reclamantul a fost reținut.

Colegiul notează că, în final, reclamantul Roșca Oleg prin ordonanța procurorului delegat în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate şi Cauze Speciale, Marta Bîzgan, din 31 ianuarie 2023, Roșca Oleg a fost scos de sub urmărire penală, din motiv că fapta nu a fost săvârșită de către acesta (f.d.17-32).

Totuși, pe o perioadă de 1 an 3 luni și 25 zile sub urmările penală, reclamantul Roșca Oleg s-a aflat într-o stare de neliniște și incertitudine, care i-a provocat suferințe psihice, fiind pusă în pericol libertatea sa, fiind nevoită să-și demonstreze nevinovăția, or, în mod incontestabil, toate acțiunile efectuate în cadrul procesului penal au fost susceptibile să-i producă reclamantei suferințe morale de natură să lezeze valorile ce definesc personalitatea umană şi creditul moral.

Prin urmare, Colegiul consideră că suma de 60 000 lei, dispusă spre încasare de către prima instanță este o sumă inechitabilă în raport cu particularitățile specifice ale prezentei spețe. Or, ținând cont de principiile compensării echitabile şi rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul şi gravitatea suferințelor suportate, durata urmăririi penale, Colegiul ajunge la concluzia de a majora cuantumul prejudiciului moral de la suma de 60 000 (șaizeci de mii) lei pînă la de 150 000 lei, care reprezintă o compensație ce ar aduce o satisfacție echitabilă reclamantului.

Totodată, Colegiul remarcă faptul că prejudiciul moral nu poate fi deturnat de la scopul său, aşa cum solicită reclamantul/apelantul în acțiune, or, acest lucru i-ar conferi acesteia un folos material necuvenit, fără o justificare cauzală în eroarea comisă şi consecințele acesteia.

Astfel, instanța de apel consideră că, suma 150 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, ar compensa suferințele reclamantului, cauzate în urma punerii sub învinuire. Or, contrar argumentelor apelantului Roșca Oleg, Colegiul civil consideră că mărimea compensației solicitate spre încasare cu titlu de reparare a prejudiciului moral în sumă de 800 000 (opt sute) lei, este una excesivă, motiv din care nu poate fi admisă integral, nefiind stabilite suferințele morale de o asemenea intensitate.

Totodată, urmează a se ține cont și de faptul că, la stabilirea cuantumului despăgubirilor se impune necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie venituri nejustificative.

În final, Colegiul învederează concluzia că instanța de fond incorect a dispus repararea prejudiciului moral în cuantumul menționat, astfel că cererea de apel înaintată de Roșca Oleg urmează a fi admisă, cu modificarea hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 martie 2024, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral de la suma de 60 000 lei pînă la 150 000 (una sută cincizeci mii) lei.

Or, principiul preeminenței dreptului, inserat în preambulul Convenției Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în același timp atât un important impuls la adoptarea Convenției (Golder c. Regatului Unit al Marei Britanii, nr.4451/70 din 21.02.1975, par.34, f.d.30), cât şi parte integrantă a Convenției în conformitate cu prevederile art.31 alin.(2) al Convenției de la Viena, nu poate fi neglijat la soluționarea pricinilor civile potrivit prevederilor art.12 CPC.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curţii Constituționale, (hotărârea Curţii Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituţie şi Legi, iar instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens.

Reținând obligația instanței de a asigura preeminența dreptului în sensul definit de Constituție şi practica internațională, reieșind din cele expuse mai sus, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală a RM și a admite apelul declarat de Roșca Oleg, cu modificarea hotărârii primei instanțe, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral de la suma de 60 000 lei la suma de 150 000 lei.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.b),390 Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM.

Se admite apelul declarat de Roșca Oleg.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 martie 2024, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Oleg împotriva Ministerului Justiției, intervenient Procuratura Generală a RM, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și încasarea cheltuielilor de judecată, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral, de la suma de 60000 (șaizeci mii) lei pînă la150 000 (una sută cincizeci mii) lei.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca

Dosarul nr. 2a-2365/24 Judecător: Speranța Clima

2-24012082-02-2a-12062024

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

25 februarie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru şi Constantin Roșca

Grefier Victoria Talpă

examinând în ședință publică apelul declarat de Procuratura Generală a RM, Roșca Oleg și Ministerul Justiției al RM, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 martie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Oleg împotriva Ministerului Justiției, intervenient Procuratura Generală a RM, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.b),390 Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM.

Se admite apelul declarat de Roșca Oleg.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 martie 2024, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Oleg împotriva Ministerului Justiției, intervenient Procuratura Generală a RM, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și încasarea cheltuielilor de judecată, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral de la suma de 60000 (șaizeci mii) lei pînă la150 000 (una sută cincizeci mii) lei.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni, prin intermediul Curţii Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca